

SUŠA OGROŽA STABILNOST PREHRANSKE VERIGE

Sporočilo medijem

Ljubljana, 12. avgust 2026 – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS opozarja, da dolgotrajna suša, visoke temperature in vse pogostejši ekstremni vremenski pojavi ne ogrožajo le letošnje kmetijske pridelave, temveč tudi stabilnost celotne prehranske verige. Manjši domači pridelek pomeni manj razpoložljivih surovin za živilsko industrijo, večjo odvisnost od uvoza ter dodatne pritiske na stroške in cene. Ob že visokih stroških energije, repromateriala in dela tako v pridelavi kot v predelavi so zato nujni hitrejši in sistemski ukrepi za prilagajanje slovenskega kmetijstva in živilstva podnebnim spremembam.

Posledice bo občutila celotna živilska panoga

Manjša domača pridelava ne pomeni težav le za kmetijska gospodarstva. Izpad domačih surovin neposredno vpliva tudi na živilska podjetja, ki so odvisna od stabilne, kakovostne in cenovno konkurenčne oskrbe s surovinami.

Ob zmanjšani domači ponudbi bo del surovin treba nadomestiti z uvozom. To povečuje izpostavljenost slovenske prehranske verige nihanjem cen na mednarodnih trgih, logističnim motnjam in geopolitičnim tveganjem. Ob hkratni rasti drugih proizvodnih stroškov lahko takšne razmere dodatno zmanjšujejo konkurenčnost slovenskih kmetijskih in živilskih podjetij.

Mag. Janez Rebec, predsednik Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS ob tem poudarja: «*Ekstremni vremenski pojavi postajajo naša stalnica, zato se bomo nanje morali prilagoditi. Poleg uvajanja učinkovitih ukrepov zoper podnebne spremembe bodo potrebna vlaganja v znanje, raziskave in razvoj, pospešena gradnja namakalnih sistemov, prilagojena obdelava tal, prilagoditev sort. Kakšne posledice bo imela letošnja suša in vročina v Sloveniji se po pokazalo šele jeseni, kjer lahko pričakujemo cenovne odklone pri določenih kmetijskih surovinah. Na razmere na trgu bo vplivala tudi svetovna pridelava, razmere na mednarodnih trgih in geopolitične razmere.*»

Potrebna je takojšnja ocena škode in dolgoročen sistem prilagajanja

Obseg in razširjenost posledic suše po oceni Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS zahtevata čimprejšnjo sprožitev postopkov za uradno oceno škode ter, ob izpolnjevanju zakonskih pogojev, aktivacijo ustreznih mehanizmov za odpravo posledic naravnih nesreč v kmetijski pridelavi.

Hkrati zgolj pomoč po nastanku škode ne more biti dolgoročna rešitev. Slovenija potrebuje celovit sistem preprečevanja in obvladovanja podnebnih tveganj, ki bo združeval upravljanje voda, namakanje, zadrževalnike, prilagojene pridelovalne tehnologije, raziskave in razvoj, žlahtnenje ter izbor odpornejših sort, digitalizacijo in natančno kmetijstvo ter učinkovitejše sisteme zavarovanja.

Zavarovanje suše mora postati dostopnejše

Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS predlaga razširitev kmetijskih zavarovanj ter subvencioniranje zavarovalne premije za tveganje suše.

Trenutno zavarovalna premija za tveganje suše ni subvencionirana pri trajnih nasadih (sadovnjakih in vinogradih) in travinju. Ker je škod zaradi suše vse več, je mogoče pričakovati, da

se bo njihova pogostost povečevala tudi v prihodnje. Posledično lahko zavarovalne premije za pridelovalce z več škodnimi dogodki postanejo previsoke, s čimer se dostopnost do zavarovanj še zmanjšuje.

Subvencioniranje zavarovalne premije za tveganje suše bi pri poljedelskih kulturah, ki jih je že danes mogoče zavarovati za to tveganje, zmanjšalo strošek zavarovanja za pridelovalce. Hkrati bi ustvarilo pogoje za razvoj in širitev zavarovanja suše tudi na druge vrste kmetijske pridelave, med drugim na travinje, sadje in grozdje.

Sadjarstvo: posledice suše niso omejene le na letošnjo letino

Mohor Holešek, predsednik Združenja za sadjarstvo pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij v opozarja: *«Ekstremne razmere, s katerimi se soočamo letošnje poletje, za sadjarska podjetja ne pomenijo le neposrednega izpada pridelka v tekoči sezoni, temveč bodo imele dolgoročne posledice. Sušni stres in izjemno visoke temperature hudo poškodujejo sadna drevesa, kar neposredno vpliva na nastavek cvetnih brstov ter rodnost v prihodnjih letih. Glavna posledica suše bodo manjše količine, slabša kakovost in skladiščna sposobnost letošnjega sadja. Pridelovalci brez ustreznih tehnoloških rešitev preprosto ne bodo več zmožni ohranjati ekonomsko vzdržne pridelave. Če želimo ohraniti slovensko sadjarstvo, stabilno samooskrbo in preprečiti krčenje površin sadnih nasadov, potrebujemo pospešeno izgradnjo namakalnih sistemov ter zadrževalnikov vode s poenostavitvijo administrativnih postopkov, sofinanciranje zavarovanj za tveganje suše v trajnih nasadih in spodbude za vlaganja v zaščitne ukrepe, opremo in znanje za prilagajanje tehnologij s prenesenim znanjem in prilagojenimi obdelavami. Nujna je interventna pomoč za najbolj prizadete pridelovalce. Brez odločnih in predvsem sistemskih ukrepov ter ustrezne podpore države pri prilagajanju podnebnim spremembam bo slovensko sadjarstvo doživelo še večji upad in posledično bo celotna veriga odvisna od uvoza, s čimer pa izgubljamo tako lokalno kakovost kot cenovno stabilnost za potrošnike.»*

Poljedelstvo: največji pritiski pri koruzi in drugih poljščinah

V poljedelstvu se najmočnejše občutijo posledice suše in visokih temperatur pri koruzi in drugih poljščinah. Pomanjkanje vode v ključnih razvojnih fazah zmanjšuje pridelek ter vpliva tudi na kakovost in uporabnost pridelka. **Dejan Pernat**, predsednik Združenja kmetijskih podjetij pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij pravi: *»Letošnja suša in dolgotrajni vročinski valovi povzročajo občutne posledice v kmetijstvu. Najbolj so prizadete poljščine, predvsem koruza, ter travinje za pridelavo krme. Končna škoda bo znana po žetvi, vendar je že zdaj jasno, da bodo pridelki na številnih območjih nižji od pričakovanj. Posebej zaskrbljujoče je, da suša ni prizadela le Slovenije, temveč tudi pomembne pridelovalke koruze in krme v naši regiji, kot sta Madžarska in Srbija. To lahko v prihodnjih mesecih vpliva na višje stroške krme in posledično na stroške prireje živali.»*

Vinogradništvo poleg suše obremenjuje tudi zlata trsna rumenica

Vinogradništvo se letos poleg suše in visokih temperatur spoprijema tudi z drugimi tveganji, med njimi tudi z zlato trsno rumenico. Kakšen bo vpliv suše in vročine na letošnjo letino vina opisuje **Gorazd Bedenčič**, predsednik Združenja slovenskih vinarjev pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij: *»Vinogradnike letos poleg suše močno prizadevata tudi toča in vse večje širjenje zlote trsne rumenice. Obstoječi ukrepi za zaježitev bolezni se iztekajo, zato bodo potrebni drugačni in odločnejši sistemski ukrepi. V nasprotnem primeru se lahko v prihodnjih letih soočimo s skokovitim porastom okužb in izgubo več sto hektarjev vinogradov. Suša pomeni manjši pridelek*

ob enakih stroških pridelave, zato lahko pričakujemo tudi višje cene vina. Posebej pa želimo opozoriti na problem toče, ki povzroča vse več škode. Slovenija nujno potrebuje celovito zaščito po vzoru Avstrije, vključno z organiziranim sistemom letalske protitočne obrambe. Takšna rešitev bi dolgoročno zmanjšala škodo, stabilizirala pridelavo ter prinesla koristi tako vinogradnikom in drugim kmetom kot tudi državi in zavarovalnicam.«

Za prehransko varnost potrebujemo odpornejšo domačo pridelavo in predelavo

Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS poudarja, da bo prilagajanje podnebnim spremembam v prihodnjih letih zahtevalo bistveno več investicij tako v primarni kmetijski pridelavi kot v živilski industriji. Pri naložbah, ki povečujejo odpornost prehranske verige, je nujna izdatnejša in dolgoročno predvidljiva podpora države.

Med prednostnimi ukrepi Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS izpostavlja:

- hitrejšo gradnjo in obnovo namakalnih sistemov ter vodnih zadrževalnikov;
- učinkovitejše upravljanje razpoložljivih vodnih virov;
- vlaganja v raziskave, razvoj, znanje in prenos novih tehnologij v prakso;
- prilagojeno obdelavo tal in izbor sort, odpornejših na sušo in visoke temperature;
- spodbujanje naložb v zaščito trajnih nasadov in drugih kmetijskih površin pred ekstremnimi vremenskimi pojavi;
- razširitev in večjo dostopnost kmetijskih zavarovanj;
- subvencioniranje zavarovalne premije za tveganje suše tudi za trajne nasade (sadovnjaki in vinogradi) in travinje;
- dolgoročno in sistemsko politiko prilagajanja celotne slovenske prehranske verige podnebnim spremembam.

GZS-Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij